

■ Kennis delen, verbinden en enthousiasme aanwakkeren

Beste vrienden,

Soms zijn er dagen waarop alles samenkomt. Onze Vriendendag in West-Brabant was zo'n dag. We bezochten prachtige boerderijen, Vlaamse schuren en erven waar de geschiedenis nog tastbaar aanwezig is. Maar bovenal ontmoetten we bevlogen eigenaren die met liefde en doorzettingsvermogen werken aan het behoud van hun boerderij. Hun verhalen maakten duidelijk dat erfgoed niet alleen bestaat uit stenen en hout, maar vooral uit mensen die zich verantwoordelijk voelen voor het doorgeven ervan aan volgende generaties.

Juist die ontmoetingen onderstrepen waar onze stichting voor staat: kennis delen, mensen verbinden en enthousiasme aanwakkeren voor het bijzondere Brabantse boerderijerfgoed.

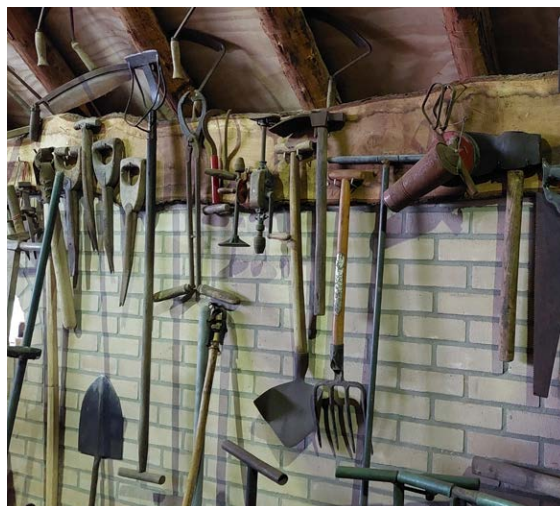
In deze nieuwsbrief leest u daarom ook over de Leader-projecten waarmee wij de komende tijd aan de slag gaan. Dankzij de steun van deze programma's kunnen we restauratiekennis vastleggen in een documentaire, excursies en cursussen organiseren, kennisbijeenkomsten houden en nieuwe methoden ontwikkelen om de cultuurhistorische waarde van boerderijen beter zichtbaar te maken. Daarmee investeren we niet alleen in gebouwen, maar vooral in bewustwording, samenwerking en inspiratie.

Het behoud van boerderijerfgoed kunnen we niet alleen. Dat vraagt om betrokken eigenaren, vrijwilligers, deskundigen, overheden en iedereen die het Brabantse landschap een warm hart toedraagt. Gelukkig merken we telkens weer hoeveel kennis, passie en bereidheid er is om samen te werken. Dat geeft vertrouwen voor de toekomst.

Misschien heeft de Vriendendag u geïnspireerd of spreken de Leader-projecten u aan. Dan nodig ik u van harte uit om mee te doen. Of u nu uw kennis wilt delen, wilt helpen bij activiteiten of op een andere manier een bijdrage wilt leveren: iedere vrijwilliger is van grote waarde. Samen zorgen we ervoor dat de verhalen van onze Brabantse boerderijen niet verloren gaan, maar ook toekomstige generaties blijven inspireren.

Ik wens u veel leesplezier met deze nieuwsbrief en hoop u binnenkort weer te ontmoeten tijdens een van onze activiteiten.

Met vriendelijke groet,
Otte Strouken
voorzitter

■ Leader-projecten geven boerderijfgoed een toekomst

Stichting de Brabantse Boerderij (SdBB) werkt de komende jaren volop aan het behoud en de ontwikkeling van het Brabantse boerderijfgoed. Met ondersteuning vanuit verschillende Leader-programma's worden in Meierijstad, Liempde, Baest, Den Eijngel en Lennisheuvel uiteenlopende projecten uitgevoerd. De rode draad is steeds dezelfde: kennis delen, mensen verbinden en laten zien dat erfgoed niet alleen het verleden vertelt, maar ook van grote waarde is voor de toekomst.

Een van de meest bijzondere projecten is de ontwikkeling van een documentaire over het behoud van historische boerderijen. In een serie van vijf korte afleveringen wordt aan de hand van praktijkvoorbeelden getoond hoe eigenaren hun monumentale boerderij of erf restaureren en toekomstbestendig maken. De serie laat niet alleen het vakmanschap achter restauraties zien, maar maakt ook duidelijk welke keuzes daarbij komen kijken en waarom behoud van agrarisch erfgoed zo belangrijk is. De afleveringen zijn afzonderlijk te gebruiken tijdens bijeenkomsten, cursussen en via sociale media, zodat een breed publiek kennis kan maken met inspirerende voorbeelden uit de praktijk.

Naast beeldmateriaal zet de stichting sterk in op kennisoverdracht. Daarom worden excursies, restauratiewerkshops en kijkdagen georganiseerd voor zowel eigenaren als professionals. Speciale aandacht gaat uit naar ambtenaren en beleidsmakers binnen Nationaal Landschap Het Groene Woud. Door historische boerderijen te bezoeken en restauratieprojecten van dichtbij te bekijken, ontstaat meer begrip voor de mogelijkheden de mogelijkheden én de uitdagingen van het behoud van waardevol erfgoed. De bijeenkomsten bieden bovendien volop gelegenheid om ervaringen uit te wisselen en nieuwe samenwerkingen aan te gaan.

Waardevol landschap Landgoed Baest

Een belangrijk speerpunt vormt ook het project rond de woonwijk Achter d'n Eijngel.

Hier wordt onderzocht hoe erfgoed en gebiedsontwikkeling elkaar kunnen versterken. Vaak verdwijnen karakteristieke gebouwen omdat hun cultuurhistorische waarde onvoldoende zichtbaar is. Binnen dit project wordt daarom gewerkt aan een praktische methode om ook niet-beschermd agrarisch erfgoed objectiever te beoordelen. De opgedane kennis wordt gebundeld in een brochure en gedeeld tijdens een kennissymposium. Daarmee ontstaat een waardevolle proeftuin voor Het Groene Woud en mogelijk ook voor andere regio's in Brabant.

Ook in het projectgebied Baest staat kennisuitwisseling centraal. Over het boek dat ter gelegenheid van 800 jaar Landgoed Baest heeft u in de vorige nieuwsbrief kunnen lezen. Restauratie, landschap en cultuurhistorie komen samen tijdens workshops, excursies en publicaties. Daarbij wordt nauw samengewerkt met deskundigen, vrijwilligers en regionale partners. Zo wordt niet alleen gewerkt aan het behoud van individuele boerderijen, maar ook aan het versterken van het historische landschap waarin deze gebouwen hun plaats hebben.

De kracht van de Leader-projecten ligt vooral in de samenwerking. Stichting de Brabantse Boerderij werkt hierbij samen met onder meer Bond Heemschut, Brabants Landschap, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en diverse lokale organisaties en deskundigen. Vrijwilligers leveren daarbij een onmisbare bijdrage met hun kennis, ervaring en enthousiasme.

Gebiedsontwikkeling woonwijk Achter d'n Eijngel

Met deze projecten wil de stichting meer bereiken dan alleen het restaureren van gebouwen. Het gaat vooral om het delen van kennis, het vergroten van de waardering voor agrarisch erfgoed en het inspireren van nieuwe generaties eigenaren, beleidsmakers en inwoners. Zo blijft het karakteristieke Brabantse boerderijlandschap behouden en krijgt het tegelijkertijd een nieuwe betekenis voor de toekomst.

Indien mensen zich verbonden voelen met een onderwerp dan nodigen wij ze uit te participeren als vrijwilliger. Stuur dan een mail naar secretaris@debrabantseboerderij.nl

■ Heemprijs Oirschot voor boek over 800 jaar Landgoed Baest

Het boek Baest 1225-2025: Leven, werken en natuur op een landgoed door de eeuwen heen is bekroond met de Heemprijs 2025 van Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot. Het rijk geïllustreerde boek van Ger van den Oetelaar en Hein Vera is een project van Stichting De Brabantse Boerderij en werd door de jury uitgeroepen tot de beste historische publicatie van het jaar.

De Heemprijs wordt jaarlijks toegekend aan personen of organisaties die een bijzondere bijdrage leveren aan de kennis en het behoud van de lokale geschiedenis. Volgens de jury onderscheidt Baest 1225-2025 zich door de combinatie van gedegen historisch onderzoek, een toegankelijke schrijfstijl en de manier waarop de geschiedenis van het landgoed wordt verbonden met de mensen die er door de eeuwen heen woonden, werkten en recreëerden. De jury sprak bovendien haar waardering uit voor de wijze waarop niet alleen eigenaren en pachters, maar ook wandelaars en fietsers een plek krijgen in het verhaal.

Van middeleeuwen tot nu

Het boek neemt de lezer mee op een reis door acht eeuwen geschiedenis van Landgoed Baest. Aan de hand van historische bronnen, persoonlijke verhalen en interviews wordt zichtbaar hoe het Brabantse landschap zich ontwikkelde van middeleeuwse bossen naar heidevelden en uiteindelijk tot het waardevolle natuur- en cultuurlandschap van nu. Daarbij is veel aandacht voor het beheer van het landgoed, de biodiversiteit en de belangrijke rol die Baest vandaag de dag speelt als schakel binnen de Brabantse natuur.

Daarnaast belichten de auteurs de veranderingen in landbouw, economie en eigendomsverhoudingen door de eeuwen heen. Grote historische gebeurtenissen, zoals de invloed van machtige abdijen, de plunderingen door Maarten van Rossum, de Tachtigjarige Oorlog en de komst van particuliere eigenaren, laten zien hoe nauw de geschiedenis van Baest verweven is met de geschiedenis van Brabant.

Een bijzonder element van de uitgave is het rijke beeldmateriaal. Met circa 800 foto's, historische afbeeldingen, reconstructietekeningen en uitvouwbare kaarten vormt het boek niet alleen een waardevol historisch naslagwerk, maar ook een visueel document dat de geschiedenis van Baest tot leven brengt.

Mooie erkenning

De toekenning van de Heemprijs is een mooie erkenning voor de auteurs én voor Stichting De Brabantse Boerderij, die met dit project een belangrijke bijdrage levert aan het vastleggen en toegankelijk maken van het Brabantse cultuurhistorische boerenerfgoed. De onderscheiding bevestigt de waarde van Baest 1225-2025 als een standaardwerk over een van de meest bijzondere landgoederen van Noord-Brabant.

■ Vriendendag

Een dag vol verhalen, ontmoetingen en inspiratie

De jaarlijkse Vriendendag van Stichting De Brabantse Boerderij op 18 april 2026 was veel meer dan een excursie langs bijzondere boerderijen. Het werd een dag vol ontmoetingen, verhalen en nieuwe inzichten, waarbij het Brabantse boerenerfgoed echt tot leven kwam.

De ontvangst in de prachtig gerestaureerde Vlaamse schuur De Ontmoeterij van de familie Monden in Etten-Leur zette meteen de toon. Onder het genot van een kop koffie en een heerlijk Brabants worstenbroodje was er volop gelegenheid om elkaar te begroeten en ervaringen uit te wisselen. Bestuurslid Wil van Pinxteren opende de dag en vertelde dat het steeds lastiger wordt om eigenaren bereid te vinden hun erf en gebouwen open te stellen. Juist daarom was de waardering voor alle gastvrije families des te groter en voor Jeanne en Otte die de dag georganiseerd hadden.

Familie Martens

Omgeving Etten-Leur

Met twee bussen gingen de deelnemers op pad langs verschillende boerderijen en Vlaamse schuren in West-Brabant. Overal werden we hartelijk ontvangen door bevlogen eigenaren, die met trots vertelden over de geschiedenis van hun boerderij, de restauraties en het leven op het erf. Bij de familie Martens kregen we een indrukwekkende rondleiding door de gerestaureerde woonboerderij en schuur. De familie Bastiaansen liet zien dat een historisch erfgoed en een modern melkveebedrijf uitstekend samen kunnen gaan. Bij de familie Otjens bewonderden we niet alleen de fraaie Vlaamse schuur, maar ook de indrukwekkende collectie gerestaureerde John Deere-tractoren. En bij de heer Balemans leek de tijd werkelijk stil te hebben gestaan: behalve een nieuw rieten dak was de schuur sinds 1966 nauwelijks veranderd.

De wereld van Van Gogh

Na een gezamenlijke lunch in De Ontmoeterij vertelden de familie Monden met veel enthousiasme over de restauratie van hun woonboerderij, Vlaamse schuur en karschop. Vervolgens nam bestuurslid Ineke Strouken de aanwezigen mee in een boeiende lezing over Vincent van Gogh en zijn band met deze streek. Op luchtige wijze werd ook een bijzonder recept van Piet Kaufman gedeeld: aardappelen met azijn en mosterd. Dat dit recept nog altijd de moeite waard is, bleek toen gids John van Lierop het diezelfde avond uitprobeerde en enthousiast liet weten dat het uitstekend had gesmaakt.

Persoonlijke ontmoetingen

Wat deze Vriendendag vooral bijzonder maakte, waren de persoonlijke ontmoetingen. Achter iedere boerderij schuilde een verhaal, achter iedere restauratie een grote inzet en achter iedere eigenaar een liefde voor het Brabantse erfgoed. Het was een leerzame én inspirerende dag, waarop kennis, gastvrijheid en verbondenheid hand in hand gingen.

Aan het einde van de middag werd onder het genot van een drankje nog gezellig nagepraat. De deelnemers keerden huiswaarts met nieuwe kennis, mooie herinneringen en vooral veel waardering voor de mensen die zich met hart en ziel inzetten voor het behoud van de karakteristieke Brabantse boerderijen.

Jeanne van Ostaijen

Familie Otjens

Familie Bastiaansen

De heer Balemans

De gezamenlijke lunch in De Ontmoeterij

Kijk ook eens op onze vernieuwde website:

www.debrabantseboerderij.nl

Jongeren ontdekken de waarde van erfgoed

Uit de recente Erfgoedmonitor blijkt dat de belangstelling voor cultureel erfgoed groeit, vooral onder jongere generaties. Steeds meer jongeren bezoeken historische locaties, verdiepen zich in de geschiedenis van hun leefomgeving en tonen interesse in het behoud van monumenten en karakteristieke landschappen. Erfgoed wordt niet langer alleen gezien als iets van vroeger, maar ook als een bron van inspiratie voor de toekomst.

Dat is een positieve ontwikkeling, ook voor het Brabantse boerderijerfgoed. Juist door jongeren te betrekken bij restauraties, excursies, workshops en verhalen over het leven op de boerderij, blijft de kennis over onze karakteristieke boerderijen levend. Het enthousiasme van een nieuwe generatie geeft vertrouwen dat ook in de toekomst zorg zal worden gedragen voor dit waardevolle erfgoed. Daarom blijft Stichting De Brabantse Boerderij zich inzetten om jong en oud met elkaar te verbinden en de verhalen achter onze boerderijen door te geven.

■ In memoriam – Johan Jansen

1948-2026

Met verdriet namen wij op 15 mei afscheid van Johan Jansen, die zich gedurende zes jaar met grote betrokkenheid inzette als bestuurslid van Stichting de Brabantse Boerderij.

Johan was een warm, vrolijk en innemend mens, die met zijn enthousiasme velen wist te inspireren. Binnen het bestuur was hij niet alleen een prettig collega, maar ook de drijvende kracht achter onder meer de jaarlijkse Vriendendagen, waarmee hij talloze donateurs en liefhebbers van het Brabantse erfgoed samenbracht.

Zijn grote passie lag bij historische landschappen en boerderijen. Als onvermoeibare pleitbezorger voor het behoud van het Brabantse cultuurlandschap zette hij zich in voor de bescherming van karakteristieke boerderijen en waardevolle historische omgeving. Niet voor niets droeg hij met trots de geuzennaam **'Boerke Jansen'**. Zijn liefde voor het erfgoed was aanstekelijk en zijn kennis indrukwekkend.

Met Johan verliezen wij een bevlogen bestuurder, een betrokken erfgoedliefhebber en bovenal een bijzonder fijn mens. Wij zijn dankbaar voor alles wat hij voor onze stichting heeft betekend en zullen hem herinneren om zijn opgewekte aanwezigheid, zijn warme persoonlijkheid en zijn tomeloze inzet voor de Brabantse boerderij.

■ Vragen

Bij museum de Vier Quartieren in Oirschot werd dit **boerengereedschap** aangeboden. Weet iemand waar dit voorwerp voor gebruikt werd?
Ineke Strouken

Momenteel doe ik bij de Wageningen Universiteit onderzoek naar de **ontwikkeling van de varkenshouderij** in NW Europa. Over de periode 1850-heden. Omdat de ontwikkeling op de zandgebieden van onder andere Brabant daarbij van groot belang is, zoek ik naar nog aanwezige (sporen van) varkensstallen die dateren van voor 1920. Hebt u daarover informatie?

Toon Wassenberg

Weet u het antwoord? Wilt u dat dan sturen naar secretaris@debrabantseboerderij.nl.

■ De inwendige mens bij het afscheid

Eten en drinken spelen al eeuwenlang een belangrijke rol bij afscheid en rouw. In het rijk geïllustreerde boek **Bakje troost** laten de auteurs zien hoe culinaire tradities troost bieden en mensen samenbrengen.

Naast bekende gebruiken, zoals koffie met cake na een condoleance, bevat het boek historische recepten als *coffey melk* en *leedbier*. Ook wordt de symboliek van voedsel toegelicht. Zo staan krakelingen en ronde bollen voor de eeuwige kringloop van het leven, terwijl krenten en maanzaad verwijzen naar rouw en vergankelijkheid.

Vroeger konden begrafenismaaltijden opvallend uitbundig zijn. Bij welgestelde families werden grote hoeveelheden vlees, brood, kaas, bier en wijn geserveerd. Pas in de negentiende eeuw verdwenen deze uitgebreide maaltijden geleidelijk.

Ook nu blijft samen eten en drinken een belangrijk onderdeel van het afscheid. Alleen is de invulling veranderd: naast koffie en cake kiezen families steeds vaker voor een borrel, een buffet of een gezamenlijke maaltijd, passend bij het leven van de overledene.

Bakje troost is geschreven door Karen Groeneveld, Manon Henzen en Ineke Strouken en laat zien dat eten niet alleen voedt, maar ook verbindt en troost biedt op bijzondere momenten. Te bestellen bij de (online) boekwinkels.

Colofon

De Brabantse Boerderij zet zich in voor de cultuurhistorisch waardevolle boerderijen met hun omgeving en het daarmee samenhangende agrarisch erfgoed. Vriend worden kan al voor 31 euro per jaar.

Bestuur Stichting de Brabantse Boerderij

Otte Strouken (voorzitter)
Leo Koenraads (secretaris)
Jeanne van Ostaijen,
Wil van Pixteren
Pedro Schamp
Ineke Strouken

De
Brabantse
Boerderij